

بررسی فقهی و حقوقی سهم زن از عرصه و اعیان

با تأکید بر آراء امام خمینی

دکتر:

مصطفی شادری

سرشناسه : شکری، مصطفی، ۱۳۴۶ -
 عنوان و نام پدیدآور : بررسی فقهی و حقوقی سهم زن از عرصه و اعیان با تأکید بر آراء امام خمینی /
 مولف مصطفی شکری.
 مشخصات نشر : تهران: حکایت قلم نوین، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۱۳۴ ص: ۱۴×۵/۲۱؛ ۵ س.م.
 شابک : ۱۰۰۰۰۰ ریال: 1-24-8081-600-978
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۲۷-۱۳۱ همچنین به صورت زیرنویس.
 موضوع : ارث (فقه)
 مؤلف : زنان (فقه)
 رده بندی کتبه : ۱۳۹۵ ب۴ اش/۱۹۷ BP
 رده بندی دیوید : ۲۹۷/۲۷۸
 شماره کتابساز : ۴۰۳۰۱۱

حکایت قلم نوین

بررسی فقهی و حقوقی سهم زن از عرصه و اعیان با تأکید بر آراء امام خمینی

مولف: مصطفی شکری

چاپ اول: ۱۳۹۵.

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شمارگان: ۵۰۰

چاپ و صحافی: ندا

شابک : 1-24-8081-600-978

آدرس: تهران - خ انقلاب - خ لبانی نژاد - بین خیابان دانشگاه و فخر رازی - پلاک ۱۷۴ - طبقه همکف - واحد

یک - تلفن: ۶۶۴۹۷۳۰۰

فهرست مطالب

۹	مقدمه
	کلیات
۱۳	۱- بیان مسأله
۱۴	۲- پیشینه تحقیق
۱۵	۳- پرسش های تحقیق
۱۵	۴- رضیه های تحقیق
۱۶	۵- اهمیت تحقیق
۱۷	۶- اهداف تحقیق
۱۷	۷- روش تحقیق
	فصل اول: مفهوم شناسی
۲۱	۱- معنای لغوی ارث
۲۳	۲- ارث در حقوق
۲۳	۳- ارث در فقه
۲۴	۴- وارث
۲۵	۵- مورث
۲۵	۶- میراث
۲۵	۷- ترکه، با «ماترکه»
۲۶	۸- حَبْوَه، حَبْوَه، حَبْوَه
۲۸	۹- موجب ارث
۲۸	۱۰- موانع ارث
۲۹	۱۱- اخصمان جریره
۲۹	۱۲- عصبه

فصل دوم: ارث زوجین

۳۷

۲- ارث زوجین

۳۷

۲-۱- شرایط توارث زوجین.

۴۲

۲-۲- سهم الارث زوجین

۴۴

۲-۳- اموال متعلق ارث زوجین

فصل سوم: ارث زن تحت عناوین مختلف در اسلام

۵۹

۱- ارث زن تحت عناوین مختلف در اسلام

۵۹

۳-۱- سهم ارث زن از سهم عاقلان همسر، در اسلام

۷۱

۳-۲- ارث زن، به عنوان فرائد

۷۲

۳-۳- ارث زن، به عنوان مادر

۷۴

۳-۴- ارث زن، به عنوان خواهر

۸۷

فصل چهارم: مبنای ارث از عرصه و میان

۸۹

۴- ارث زن از عرصه و اعیان

۸۹

۴-۱- نظرات مختلف در ارث بردن زن از زمین

۱۰۳

۴-۲- تعارض روایات در ارث زوجه از ساختمان

۱۱۰

۴-۳- کیفیت قیمت گذاری ساختمان و درختان:

۱۱۹

۴-۴- ارث زوجه از حق خیار فسخ زمین:

نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۲۵

منابع و مأخذ

مقدمه

با نگاهی اجمالی، به تاریخ میراث قبل از اسلام و بررسی ادیان الهی و قوانین کشورهای اروپایی تا کمی قبل از یکصد سال اخیر، زن را در حکم کالا و جزئی از ترک می دانستند و برای وی هیچگونه استقلال مالی قائل نبودند، عدم شناسایی حق وراثت برای زن، در دوران جاهلیت و حتی به ارث رسیدن زن میت، به عنوان جزئی از ترکه در قبل از اسلام این واقعیت را آشکار می سازد که اسلام، تحولی در حقوق ارث زن ایجاد کرد. در واقع اسلام رسوم غلط جاهلیت را با شناسایی حق ارث برای زنان در کنار مردان کنار رده است در قرآن کریم به ویژه آیات ۷، ۱۲، ۱۱ و ۱۷۶ سوره مبارکه نساء که خداوند مال زن سهم الارث بستگان میت را با تفاوت هایی تعیین کرده، حکمت ها و اسرار بی نهفته است که بشر به اندازه درک و فهم خویش و با کمک روایات، گوشه هایی از آن را فهمیده است. در این آیات نیز احکام ارث، مانند سایر احکام در اسلام بر علم و حکمت الهی استوار است (فریضه من الله ان الله کان حکیماً علیماً - این احکام از سوی خدا صادر شده است، همانا خداوند دانا و حکیم است).

(آیه ۱۱ سوره مبارکه نساء) و سهم هر یک از وراث، بر اساس واقعیت واقعی بشر تعیین شده است. (لاندرون ایهم اقرب لکم نفعاً نمی دانید کدامیک (زنان و پسران) برای شما سودمندترند. «آیه ۱۱ سوره مبارکه نساء»)

اما زن به عنوان گوناگون مانند دختر بودن، همسر بودن، خواهر بودن، مادر بودن در اسلام ارث می برد در این رساله سهم زن به عنوان همسر بیشتر مطرح است

که برابر مواد ۹۱۳ و ۹۲۷ و ۹۳۸ قانون مدنی، زوجة در صورت وجود اولاد برای میت یک هشتم (ثمن) ترکه و در صورت عدم وجود اولاد برای میت، یک چهارم (ربع) ترکه شوهر خود را ارث می‌برد. زوج نیز در صورت وجود اولاد برای میت، ربع ترکه و در صورت عدم وجود اولاد برای میت، نصف ترکه زوجة را ارث می‌برد. برابر ماده ۹۴۹ قانون مدنی، در صورتی که زوج، تنها وارث همسر خود باشد همه ترکه متعلق به اوست، اما در صورت انحصار ترکه به زوجة، زن فقط ربع مذکور در ماده ۲۷ را ارث می‌برد و بقیه ترکه شوهر در حکم مال بلاوارث و تابع مقررات ماده ۸۶۶ یعنی راجع به حاکم است و برابر ماده ۳ قانون تأسیس سازمان جمع‌آوری اموال تملیکی، ارث بلاوارث در اختیار ولی فقیه و حاکم است (باختر، ۱۳۸۶، ص ۳۸۱). به موجب مواد ۹۴۰ و ۹۴۷ قانون مدنی ایران مصوب (۱۳۰۷ هـ.ش) زن، سهم‌الارث خود را قسم از قیمت انبیه و اشجار می‌برد و از عین یا قیمت زمین محروم است. حکم این مواد از بین نظرات مختلفی که در بین فقهای امامیه مطرح است و با نظر مشهور منطبق است با گفته شده و تصویب گردیده است اما نظرات دیگر نیز ادله‌ای دارند که قابل بررسی می‌باشد.

لذا هدف ما در این رساله بررسی علل دو برابر بودن ارث مرد، نسبت به زن در ارث زوجین و یا دو برابر بودن ارث پسر، نسبت به دختر در ارث فرزندان و همچنین دو برابر بودن ارث خویشاوندان ذکور پدری، نسبت به خویشاوندان مؤنث پدری (به استثنای خویشاوندان مادری که ارث ذکور و اناث برابر است)، است بلکه هدف بیشتر بحث در میزان ارث زن، از اموال شوهر در حالات مختلف ارث زن تحت عناوین مختلف وارث زن از عرصه و اعیان و بررسی اقوال مختلف در این زمینه و بیان ادله ایشان می‌باشد و همچنین پاسخ، به شبهاتی است که در این حوزه مطرح می‌شود.